

SİFİR TOLERANS

Hasan Yıldırım Karayel

2.DUD Rekabet Uzman Yardımcısı, Rekabet Kurumu

Rekabet Kurumu tarafından, tedarikçilerin marketlerin raf fiyatlarında tüketici aleyhine artışa yol açan yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik uygulamalarına karşı hassasiyetle yaklaşılmakta ve incelemeler devam etmektedir.

Rekabet hukukunda yeniden satış fiyatının belirlenmesi

Rekabet hukukunda yeniden satış fiyatının belirlenmesi, üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arası ilişkide alıcının sabit veya asgari satış fiyatının sağlayıcı tarafından belirlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, marketlere ürün satışı yapan bir tedarikçi tarafından söz konusu ürünlerin marketlerdeki raf fiyatının tespit edilmesi, yeniden satış fiyatının belirlenmesi olarak değerlendirilmektedir.

Yeniden satış fiyatının belirlenmesi, Rekabet Kurulu tarafından yayımlanan yakın tarihli düzenlemelerde açık ve ağır ihlal olarak tanımlanmıştır. Türk rekabet hukukunda göz ardı edilebilirlik (De Minimis) ile taahhüt müesseselerini düzenleyen, sırasıyla, "2021/2 sayılı Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Önerştirmelerde ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ" ve "2021/3 sayılı Rekabeti Kayda Değer Ölçüde Kısıtlamayan Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Teşebbüs Birliği Karar ve Eylemlerine İlişkin Tebliğ" bu düzenlemelere örnektir. Söz konusu

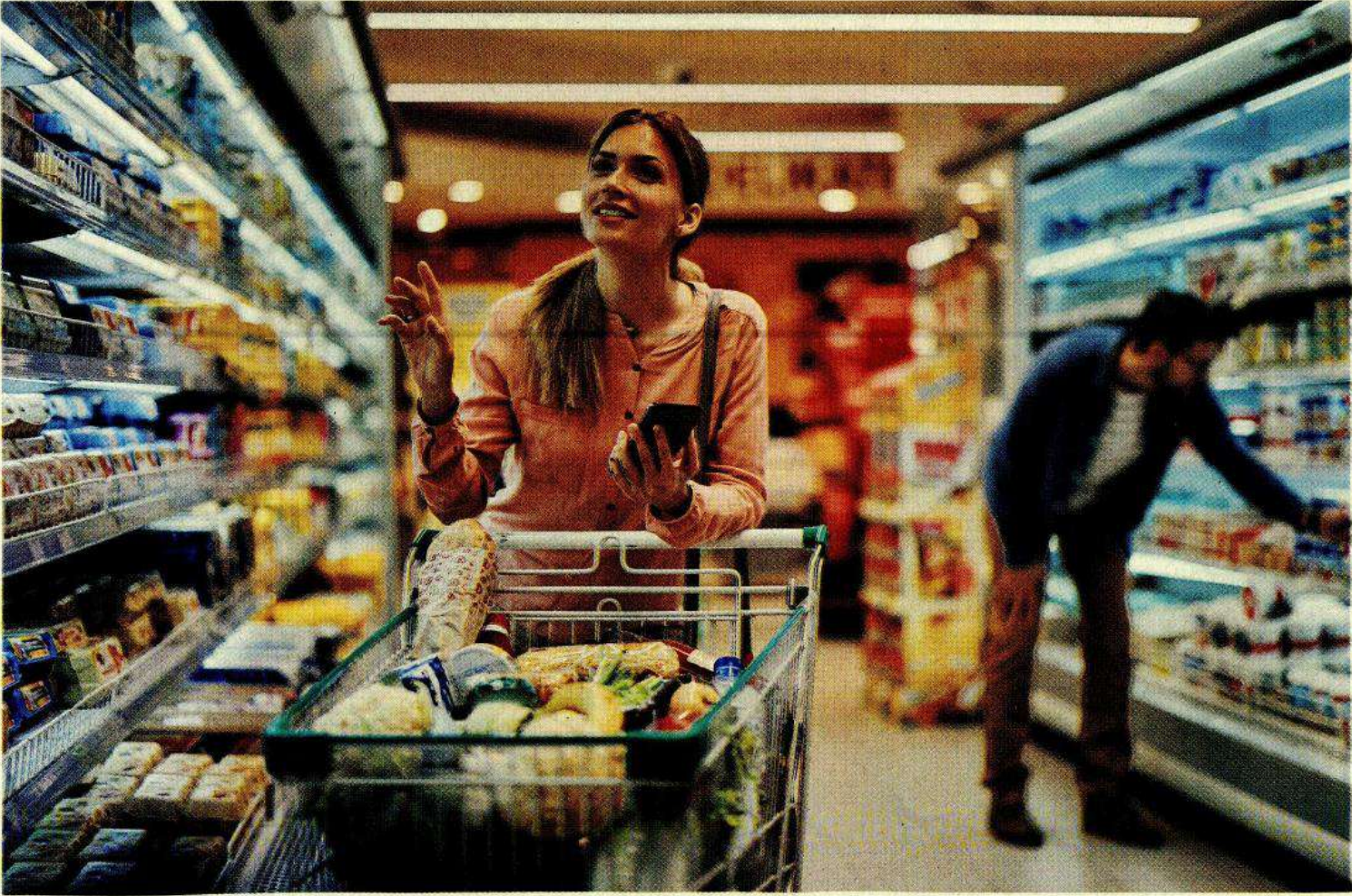
“ Nestlé, Ak Gıda, Namet, Uludağ, Untad ve Meysu hakkında açılan soruşturmalar devam ediyor. ”

tebliğlerin uygulama alanı dışında bırakılan açık ve ağır ihlalleri oluşturan davranışlar ilgili tebliğlerde sayılmış olup yeniden satış fiyatının belirlenmesi açık ve ağır ihlallerden biri olarak belirtilmiştir.

Yeniden satış fiyatlarının sağlayıcılar tarafından belirlenmesinin en önemli sonucu alıcılar arasındaki fiyat rekabetinin kısıtlanması ile yeniden satış fiyatlarının yani raf fiyatlarının artmasıdır. Şöyle ki; alıcıların yeniden satış fiyatlarının sağlayıcılar tarafından belirlenmediği koşullarda, alıcılar arasında gerçekleşecek rekabetin yeniden satış fiyatlarını düşürmesi beklenir. Böylelikle tüketiciler, alıcılar arasındaki rekabetten kaynaklanan daha uygun fiyatlarla ürünü satın alma imkânına sahip olur. Yeniden satış

fiyatlarında meydana gelen düşüş, aynı zamanda alıcılarda alış fiyatlarının da düşürülmesi için sağlayıcılar ile pazarlık yapma güdüsü yaratır.

Yeniden satış fiyatının sağlayıcılar tarafından belirlendiği durumda ise satış fiyatları sabitlenen alıcılar arasındaki fiyat rekabeti ortadan kalkacak, alıcıların kendi aralarındaki rekabet nedeniyle sağlayıcılarla pazarlık talepleri azalacak ve nihai kertede tüketicinin zararına

olacak biçimde yeniden satış fiyatları yükselecektir.

Rekabet Kurulunun HTM perakendeciliği sektöründe yeniden satış fiyatının belirlenmesine yaklaşımı

Yeniden satış fiyatının belirlenmesine en çok rastlanan alanların başında hızlı tüketim malları (HTM) perakendeciliği sektörü gelmektedir. HTM perakendeciliği, yüksek talep gören, kısa süreli stoklanan ve sürekli tüketilen gıda, içecek, kişisel bakım ürünleri, kozmetik ve temizlik ürünleri gibi ürünlerin tüketicilere satışı hizmetidir. HTM perakendeciliği sektöründe alıcılar; ulusal ve yerel zincir marketler gibi marketlerden, sağlayıcılar ise bu marketlere farklı ürün gruplarını tedarik eden tedarikçilerden oluşmaktadır. HTM perakendeciliği sektöründe yeniden satış fiyatı ise raf fiyatı olarak adlandırılmaktadır.

Rekabet Kurulunun yeniden satış fiyatının belirlenmesine ilişkin geçmiş tarihli bazı kararları incelendiğinde, inceleme tarafı teşebbüsler hakkında soruşturma açılması yerine teşebbüslere ihlale son verilmesi yönünde görüş gönderilmesine yönelik kararlara rastlanılabilmektedir. Bu yönde kararlara örnek olarak sayılabilecek 2009 tarihli Dagi Giyim ve 2010 tarihli Yatsan kararlarında inceleme tarafı teşebbüslerin pazar paylarının düşük olması sebebiyle, anılan teşebbüslere ihlale son verilmesine yönelik görüş gönderilmesine

karar verilmiştir. Bu kararlara ek olarak 2015 tarihli Mars Sinema kararında bu defa yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik uygulamanın etkisinin sınırlı düzeyde kalması, teşebbüse ihlale son verilmesine ilişkin görüş gönderilmesinin gerekçesi olmuştur.

Kurulun bu yöndeki kararlarına bir diğer örnek olan 2018 tarihli Duru Bulgur kararında ise teşebbüs hakkında yürütülen önaraştırma sonucunda, Kurul tarafından Duru Bulgur hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına ancak anılan teşebbüse yeniden satış fiyatının belirlenmesi olarak değerlendirilebilecek uygulamalarına son vermesi gerektiğine yönelik görüş gönderilmesine karar verilmiştir.

Söz konusu Kurul kararı, mahkeme aşamasında, somut olayın her türlü şüpheden uzak bir şekilde açıklığa kavuşturulmasını sağlamak için Duru Bulgur hakkında soruşturma açılması gerektiği değerlendirilmesi ile iptal edilmiştir. Bu mahkeme kararı, yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik önaraştırmalar kapsamında teşebbüslerin perakendecilerin yeniden satış fiyatlarını tespit ettiğine ilişkin şüphe yaratan belgelerin mevcut olmasına rağmen incelemenin teşebbüslere görüş gönderilmesi ile sonuçlandırılmayacağını göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Mahkeme kararı sonrasında, açılan soruşturma neticesinde Kurul tarafından Duru Bulgur hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Duru Bulgur kararını

iptal eden mahkeme kararı ile yakın tarihli olarak Rekabet Kurumu tarafından yayımlanan ikincil düzenlemelerde yeniden satış fiyatının belirlenmesinin açık ve ağır ihlal olarak tanımlanması bu ihlale yönelik benimsenecek sıkı yaklaşımın göstergesi olmuştur.

Marketler soruşturması

Kovid-19 salgını sonrasında tedarik zincirindeki bozulmaların ve meydana gelen fiyat artışlarının etkisiyle tüketici refahı üzerinde olumsuz etkileri bulunan raf fiyatlarının tedarikçiler tarafından belirlenmesine yönelik sıkı yaklaşımın bir göstergesi olarak HTM perakendeciliği sektöründe bu gibi uygulamalar artan bir şekilde Rekabet Kurumu incelemelerine konu olmuştur.

Bu yönde atılan adımlardan ilki olan ve kamuoyunda "Marketler Soruşturması" olarak bilinen soruşturma kapsamında beş büyük zincir market ve tedarikçiler arasında raf fiyatlarının tespiti amacıyla sahip kartel niteliğini haiz anlaşmaların yanı sıra tedarikçiler tarafından marketlerin raf fiyatlarının belirlenmesine yönelik uygulamalara odaklanılmıştır. Soruşturma neticesinde beş büyük perakendeci teşebbüse ve bir sıvı yağ tedarikçisi teşebbüse idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Bu kararda yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik uygulamaların marka içi rekabeti sınırlayarak raf fiyatlarında artışa sebep olduğu ve tüketici refahını önemli ölçüde azalttığı tespitinin yapılması ise oldukça önemlidir.

Söz konusu soruşturmanın devamı niteliğinde olan ve kamuoyunda "Tedarik Soruşturması" olarak bilinen soruşturma kapsamında ise tedarikçi niteliğinde olan 15 teşebbüs ile önceki soruşturmanın da tarafı olan beş büyük zincir marketin fiyatlama davranışları incelenmiştir. Yapılan inceleme ve değerlendirmeler neticesinde soruşturmaya taraf olan bazı tedarikçi teşebbüslerin, beş büyük zincir market arasında fiyat artışlarına yönelik koordinasyonu sağlayarak marketlerin raf fiyatlarının tespiti amacıyla sahip kartele taraf oldukları tespit

edilmiştir. Yine bu tedarikçi teşebbüslerin perakende seviyesinde faaliyet gösteren çeşitli marketlerin raf fiyatlarını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Marketler ve Tedarik soruşturmaları kapsamında perakende sektöründe yerleşik iş yapış yöntemlerinin incelenmesi neticesinde, tedarikçiler tarafından marketlerin raf fiyatının tespitine yönelik faaliyetlerin sektörde yaygın olarak gerçekleştirilebildiği anlaşılmıştır. Söz konusu soruşturmaları takip eden dönemde Rekabet Kurumu tarafından, raf fiyatlarında artışa sebep olan ve tüketici refahını olumsuz etkileyen bu gibi uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla, HTM perakendeciliği sektöründe tedarikçi olarak faaliyet gösteren teşebbüslerin davranışlarına ilişkin incelemeler derinleştirilmiştir.

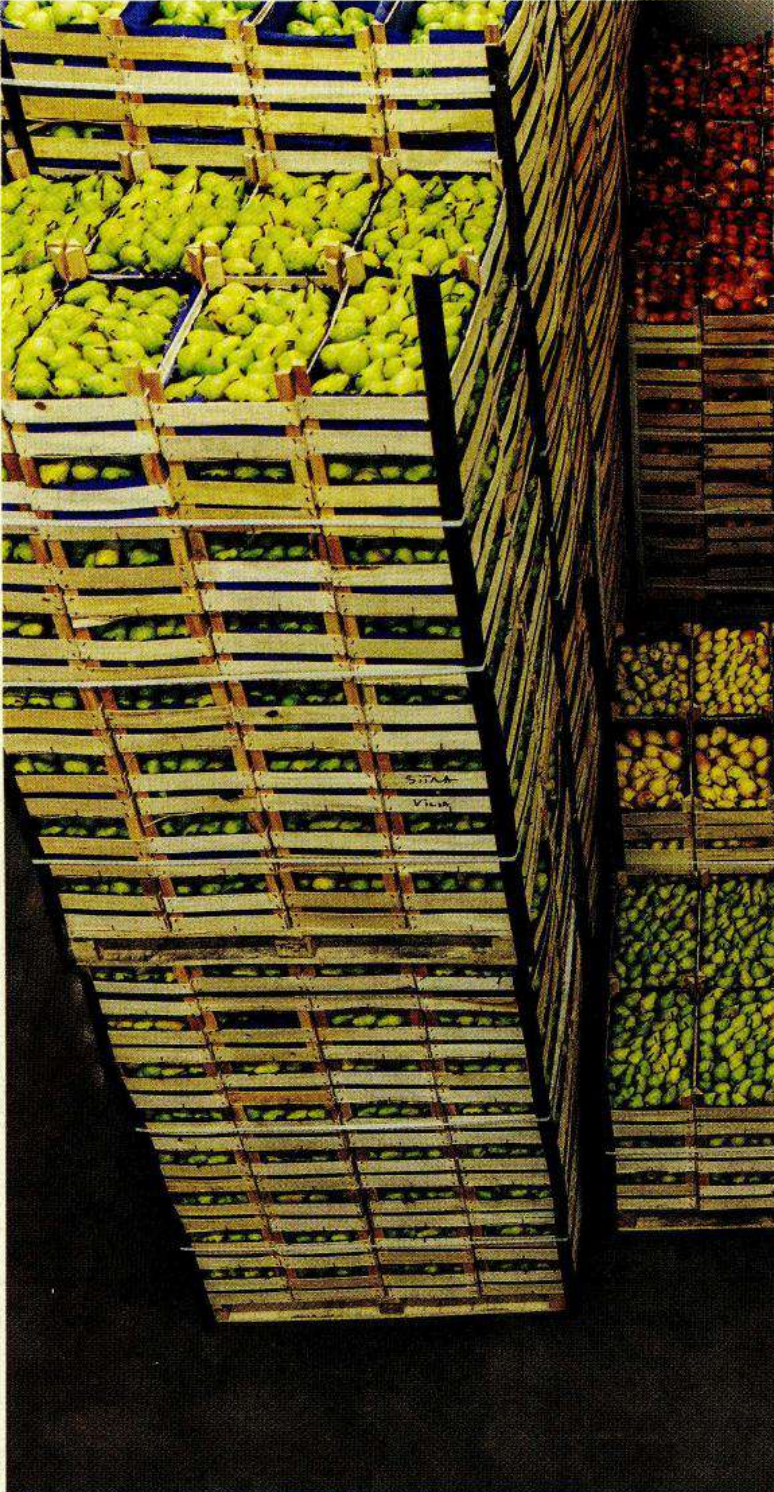
Bu kapsamda, tedarikçi olarak faaliyet gösteren pek çok teşebbüs hakkında, söz konusu teşebbüslerin marketlerin raf fiyatlarını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla soruşturmalar başlatılmıştır. Bu soruşturmalarda tedarikçiler tarafından marketlerin raf fiyatlarının yakından takip edildiğine, tedarikçiler tarafından talep edilen seviyede olmayan raf fiyatlarının yükseltilmesi amacıyla fiyatlara doğrudan müdahale edilerek fiyatların yükseltilebildiğine, tedarikçiler tarafından marketlerin belirlenen satış fiyatlarına uymalarını sağlamak üzere, marketlere indirim sağlanması gibi teşvik ve sevkியatın veya sipariş alımının kesilmesi gibi baskı mekanizmalarına başvurulabildiğine yönelik bulgulara ulaşılmıştır.

Hâlihazırda, HTM perakendeciliği sektöründe tedarikçi olarak faaliyet gösteren Numil Gıda, Dydo Drinco, Panek ve Natura Gıda hakkında yürütülen soruşturmalar, yürütülen uzlaşma süreçleri sonucunda tamamlanmıştır. Nestlé, Ak Gıda, Namet, Uludağ, Untad ve Meysu hakkında açılan soruşturmalar ise devam etmekte olup,

bu kapsamda adı geçen tedarikçilerin marketlerin raf fiyatlarının tespitine yönelik bir davranış içerisinde olup olmadıkları detaylı olarak incelenmektedir.

Sonuç olarak, Rekabet Kurumu tarafından, tedarikçilerin marketlerin raf fiyatlarında tüketici aleyhine artışa yol açan yeniden satış fiyatının belirlenmesine yönelik uygulamalarına karşı hassasiyetle yaklaşmakta ve bu uygulamalara ilişkin incelemeler yoğun biçimde devam etmektedir. Son dönemde, Rekabet Kurulunun yeniden satış fiyatının belirlenmesine karşı sıkı tutumu göz önüne alındığında, marketlere ürün satışı gerçekleştiren tedarikçilerin raf fiyatlarına müdahale etme anlamına gelebilecek uygulamalara son vermeleri beklenmektedir.

“Tedarik Soruşturması” olarak bilinen soruşturma kapsamında ise tedarikçi niteliğinde olan 15 teşebbüs ile önceki soruşturmanın da tarafı olan beş büyük zincir marketin fiyatlama davranışları incelenmiştir.

”